

Михайленко С.А.

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА

«Театр – це чарівний край, у якому дитина радіє,
граючи, а у грі вона пізнає світ».

С.І.Мерзлякова.

На сучасному етапі все більше уваги приділяється пошуку перспективних підходів до вирішення проблеми гуманізації процесу виховання, стимулювання пізнавальної активності учнів, накопиченню досвіду їхньої творчої діяльності. У реалізації цього складного процесу важлива роль належить розвитку творчих здібностей. Проблема розвитку творчості і творчих здібностей учнів хвилювала в різні часи не тільки видатних педагогів, але й мислителів, дослідників, філософів, науковців. Якщо говорити про творчість дитини, слід наголосити, що учні найчастіше не створюють щось зовсім нове, але відкриття суб'єктивно нового для дитини вже є проявом творчості. Робота не за шаблоном, не за зразком є також показником розвинутих творчих здібностей.

Розвиток творчих здібностей – це вміння використовувати знання в нестандартних ситуаціях, розвиток психічних процесів.

Розвиток творчих здібностей і розвиток мислення – вміння узагальнювати, перетворювати знання в гнучкі системи, творчо аналізувати ситуацію.

Розвивати творчість – означає виховувати інтерес до знань, самостійність у навчанні.

В.О.Сухомлинський писав: «Може маленька дитина повторює те, що було вже зроблено, створено іншими людьми, але якщо це діяння – плід її власних зусиль, - вона творець, її розумова діяльність – це творчість».

Проблема творчості привертала увагу ще Платона, Сократа, Ксенофана, А.Шопенгауера, І.Канта та ін. Античні мислителі пов'язували творчість зі сферою багатогранної людської діяльності, що постійно змінюється.

Сучасна психолого-педагогічна наука розглядає творчість як постійного супутника розвитку дитини (Л.Виготський); як діяльність, у результаті якої створюється щось принципово нове, оригінальне, що тією чи іншою мірою відбиває індивідуальні нахили і здібності людини (І.Волнов); як процес створення, відкриття чогось нового, раніше невідомого для конкретного суб'єкта (В.Моляко); як особистісно-орієнтовану розвивальну взаємодію суб'єктів, як похідну інтелекту, заломлену через мотиваційну структуру (С.Сисоєва).

Психолого-педагогічні аспекти формування творчої особистості розглядаються в дослідженнях вітчизняних учених: Б.Ананьєва, В.Андрєєва, Ю.Бабанського, І.Беха, Д.Богоявленської, С.Сисоєвої, Н.Лейтес та в роботах зарубіжних учених: Г.Айзенка, А.Маслоу, Д.Шеренберга, А.Олпорта, К.Роджерса та ін. Психологічні основи творчості, механізм творчого мислення – уява, фантазія, співвідношення чуттєвого та раціонального у творчому процесі розкриваються у працях відомих психологів Л.Виготського, О.Леонтєва, В.Моляко, В.Рибака, С.Рубінштейна.

Аспекти формування творчої уяви досліджував С.Павлов. Також великий вклад у розвиток науки про творчі здібності внесли вчені Б.Тєплов, Л.Виготський, І.Лернер, С.Сисоєва, які стверджували, що навчити творчості можна практично всіх дітей, завдяки інтересу до знань.

У молодшому шкільному віці важлива роль належить самовираженню дітей через власну художньо-творчу діяльність. Враховуючи психофізіологічні особливості школярів цього віку – необхідно залучати їх до творчої діяльності в образотворчому, музичному, театральному та інших видах мистецтва.

Театральне мистецтво є синтетичним видом, що поєднує музику, танець, спів, художнє читання, хореографію та інші види мистецтва. У синтезі мистецтв діти набувають життєвого досвіду, розвивають особистісно-ціннісне ставлення до мистецтва, збагачують світогляд, розвивають мовленнєву діяльність.

Театральне мистецтво дозволяє стимулювати школярів до образного і вільного сприйняття навколишнього світу (людей, культурних цінностей, традицій, природи). За його допомогою дитина вчиться поважати чужу думку, бути терпимою до різних точок зору, учиться фантазувати, уявляти, спілкуватися з оточуючими, вчиться долати труднощі, ставити завдання та розв'язувати їх.

Традиційно склався стереотип: школа – заклад серйозний, гра тут можлива лише в невеликих дозах. Така система поглядів належить традиційній педагогіці, яку Ш.Амонашвілі назвав імперативною. Він продемонстрував недоліки цієї педагогіки, назвав головним із них обмежені можливості в плані потенційного розвитку дитини. Як же поєднати ці два поняття «урок» і «театр»?

К.Д.Ушинський писав: «Педагогіка – не тільки наука, а й мистецтво, - найбільше, найскладніше, найвище та найнеобхідніше з усіх мистецтв». І я спробувала поєднати навчальний процес із театральним мистецтвом. А використання елементів театральної педагогіки вважаю закономірним вектором особистісно-орієнтованого навчання.

А.С.Макаренко вважав, що педагогічна майстерність полягає «...і в постановці голосу, і в управлінні обличчям... Педагог не може не грати. Не може бути педагога, який не вмів би грати».

Елементи театральної педагогіки втілюються у навчально-виховний процес завдяки розмаїттю розвивальних дидактичних ігор. Гра – це засіб, за допомогою якого можна прискорити, сконцентрувати й емоційно оживити процес практичного засвоєння знань, умінь і навичок учнів.

Не слід доводити, що ефективність уроку відразу зростає, якщо до класу заходять казкові герої, вони не лише приносять цікаві завдання, а вступають у суперечки з дітьми, або пояснюють нову тему, а інколи з помилками чи зовсім неправильно, щоб не лише зацікавити учнів, а й стимулювати до пошуку шляхів виходу з даної ситуації.

Інколи на мої уроки «залітають» хмаринки, чи осінні листочки, сніжинки із завданнями для школярів. Діти з нетерпінням чекають на таких «гостей», намагаються бути активними учасниками казкових подій.

Елементи театрального мистецтва починаю впроваджувати з першого класу. У період психологічної адаптації дитини до школи в одних першокласників виникають страхи, зриви, загальмованість, а в інших навпаки – розв'язність і метушливість. У дітей часто відсутні навички довільної поведінки, недостатньо розвинені пам'ять, увага. Найкоротший шлях до емоційної розкутості дитини, позбавлення її затисків, стимулювання художньої уяви, здатності до образного й вільного сприйняття навколишнього світу – через гру, фантазування, творчість, театралізовану діяльність. Щоб діти швидше адаптувалися у школі, класному колективі, день починаємо з ранкової зустрічі, девізом якої є слова «Ми дуже раді, що ти з нами, а ми – з тобою!». Такі зустрічі дають можливість учителю та учням:

- створити позитивний настрій, атмосферу, сприятливого психологічного комфорту;
- усвідомити, що у спільній праці важливим є внесок кожного;
- навчитися піклуватися про себе та інших;
- опанувати важливі навчальні уміння, зокрема, слухати, говорити, виділяти інформацію, розв'язувати проблеми, дотримуватись вказівок, приймати рішення.

Дуже важливим у проведенні таких ранкових зустрічей є:

- атмосфера довіри;
- відчуття належності до колективу;
- залучення всіх до ухвалення рішень;
- доброта та заохочення з боку однокласників;
- справедливість та рівноправність у співпраці;
- щирість і неупередженість позиції вчителя;
- чіткість очікувань стосовно результатів навчання.

Ранкові зустрічі мають налаштовувати дітей на навчання як цікавий процес самостійного здобуття знань, сприяти усвідомленню як єдиного колективу, де кожен – яскрава особистість, де кожного люблять і поважають, вміють цінувати, де дисципліна – результат не покарань, а усвідомлення того, що свобода дій потребує відповідальності, шанобливого ставлення до всіх, хто оточує дитину.

Щоб полегшити процес засвоєння правил шкільного етикету, навчити дітей правильно сідати і сидіти за партою, доцільно використовувати елементи гри, театральної педагогіки. Парти можна поставити як стільці у театральному залі – півколом. А сценою буде місце біля дошки. Маленькі «актори» залюбки вчаться піднімати руки, виходити до дошки, відповідати не соромлячись однокласників та учителя, бути переконливим. Утримувати увагу на предметі, говорити (читати) чітко й голосно, створювати уявні картини подій – вчити цього з першого класу можна, використовуючи вправи з театральної педагогіки.

Пропоную тренінг-вправи з театального мистецтва, які використовую на уроках читання, мови.

Вправи на розвиток уваги під час зорового сприйняття:

«Хамелеон».

Учням пропонується уважно розглянути сюжетну фотографію і дати 3-5 (або більше) оригінальних назв. Позитивно оцінюються відповіді з оригінальними й незвичайними назвами. (Запропоноване завдання змушує сприймати предмети у різних ракурсах. Добирати фотографії, ілюстрації, малюнки для цього завдання необхідно з урахуванням цікавого змісту, явно вираженої образності.

«Прізвиська».

Учням необхідно дати прізвисько тварині, птаху, рибі, рослині, казковим героям. Пропонується 6 прізвиськ (наприклад: Ласунчик, Задирака, Ненажера, Добриня, Приставало, Злюка) і одна ілюстрація. Яке із прізвиськ найбільше підходить до зображеного?

Або інший варіант виконання цього завдання: пропонується 5 фотографій і одне прізвисько (наприклад, Модниця). Кому із зображених на фотографіях може підійти це прізвисько?

«Дзеркало».

Учні стають в парах. Один виконує рухи, інший – повторює. Через кілька хвилин «дзеркало» та «відображення» міняються ролями.

Вправи на розвиток уваги під час слухового сприйняття:

1. Послухати та запам'ятати звуки, які лунали в певний час (за вікном, в коридорі, в класі). Розповісти про почуте.

2. «Переговорний пункт». Двоє учнів у протилежних кінцях класу розмовляють кожен зі своїм «абонентом». Потім кожен переказує отриману інформацію.

Вправи на розвиток комплексної уваги:

1. За командою впродовж однієї хвилини подумки перелічити усі предмети в класі, назви яких починаються на відповідну літеру.

2. «Ланцюг». Учень називає слово, інший повторює його і додає своє, далі кожен називає одне нове слово, повторюючи попередні.

Вправи на розвиток довільної уваги:

«Уявне споглядання». Безупинно або ритмічно споглядати будь-який предмет упродовж 1-2 хвилин. Потім на 1-2 хвилини заплющити очі, спробувати викликати подумки детальний зоровий образ предмета цілком. Розплющивши очі, звірити уявний образ із реальним.

Фантастичний об'єкт уваги. Зосередити увагу на образах фантастичної істоти, пейзажу, архітектурної форми, що їх створено уявою дітей.

Ритмічне споглядання. Учні повинні уявити, що їхні очі світять ніби прожектор. Обрати будь-який предмет і «освітити» його «прожектором», роблячи спокійні вдихи і видихи. На видих заплющувати очі, тобто «витирати» образ предмета, на вдиху знову розплющувати і вдивлятися в предмет. Потім навпаки, споглядання на видиху, «витирати» на вдиху.

Вправи на розвиток уяви:

Картинки з паличок. Учні за власним бажанням складають із лічильних паличок картини і пояснюють їх. Ця гра розвиває художній смак, уяву, і, завдяки однотипності «будівельного матеріалу» - почуття пропорції. Найкраще вправу проводити на килимку.

«Намалюю в тебе на спині». Вправа на сенсорну уяву. Грають парами. Перший гравець малює пальцем на спині ведучого якесь зображення. Завдання ведучого: відгадати, що ж було «намальовано» у нього на спині.

«Винахідник». Учні пропонуються вигадати:

- нове слово, якого не існує в українській мові, дати йому значення та характеристику;

- новий предмет, що не має аналогів в побуті людини, придумати йому назву, охарактеризувати практичне використання;

- нову неіснуючу професію, необхідну в майбутньому, пояснити її значення.

«Фантазія». Учні не обхідно скласти коротку розповідь-фантазію. Стимулом може бути:

- предмет;

- зміст картини відомого художника;

- фотографія людини;

- звук (наприклад, скрип дверей, дзенькіт дзвіночка та ін.)

- фраза (наприклад, «Цього не може бути!», «Цить, нас почули!» та ін.)

- драматична ситуація;

- поетичний рядок;

- пейзаж за вікном.

«Фантастика». Учні пропонуються розповісти фантастичну історію на запропоновану тему.

Приклади: зустріч з інопланетянином, цікава знахідка тощо.

Історія повинна бути стислою, розповідати потрібно без підготовки, імпровізувати.

Рекомендую уроки читання розпочинати з вправ на оволодіння технікою мовлення, це і вправи на вироблення правильного дихання. Наприклад, вправи «Насос», «Свічка», «Надуваємо кульку», «Пірнання», «Плаваємо», завдання яких полягає не в тому, щоб уміти набирати значний запас повітря в легені при вдиху, а в тому, щоб оптимальний запас набраного повітря якнайраціональніше використати в процесі мовлення.

Корисними є щоденні вправи на розвиток техніки мовлення.

Пропоную такі:

1) Активно цілеспрямовано «мукати» із закритим ротом, що сприяє правильному зімкненню голосових зв'язок і прочищає голос.

2) Промовляння МММ з голосними і, е, а.

3) Звукова атака на голосних а, і, е.

4) Вправа на звуках бба, ббі, ббе і т.д., з іншими голосними звуками для досягнення дзвінкості.

5) Присісти, і, не встаючи, вимовити звук [з] різними голосними: у, і, е, а, о, и, у («зумер»).

6) Йти на «лижах»: с у і е а о у – у.

7) «Паровоз» з прискоренням та сповільненням вимови звуків:

кі-гі-хі

ке-ге-хе

ка-га-ха

ку-гу-ху

ко-го-хо

8) «Годинник». Спочатку збільшувати силу голосу, а потім стишувати до шепотіння: тік-тук-так.

9) «Теніс». Вимовляти звукосполучення: пім, пам, пом, пум, пем.

На уроках читання використовую різноманітні скоромовки, чистомовки, дитячі віршики, лічилки, прислів'я, приказки, які вимовляємо мовчки, пошепки, уголос, у різному темпі, у формі діалогів по 2 – 4 учні, що допомагає розвитку артикуляції голосних і приголосних звуків.

Доречними є вправи:

«Смачна каша». Учитель перед кожним учнем ставить уявну мисочку з кашею. Учні в образах різних тварин «їдять» кашу, імітуючи жувальні рухи.

Учитель: Поїли кашу? Вона вам сподобалась? А тепер потрібно вмитися. (Діти імітують ці рухи). Скажіть, якою була каша? (Відповіді дітей) А тепер скажемо чистомовку про кашу:

Ша-ша-ша (Двічі.)

Дуже добра наша каша. (промовляти слова повільно і, по можливості, чітко, з різною силою голосу: тихо – голосніше – голосно).

Використовую на уроках навчання грамоти вправи:

«Конячка» (вимова звуків У-К): присмоктати язик до піднебіння і клацнути.

Учитель: Цок-цок, біжать конячки,

Дуже весело біжать.

Як малечу покатають,

Будемо їх годувать.

Цок-цок-цок,

Цок-цок-цок!

Не менш корисними є вправи «Дудочка», «Смачне варення», «Гойдалка» та інші.

Кожен навчальний предмет має власну специфіку, а отже, є певні особливості використання засобів театральної педагогіки на різних уроках.

На уроках української мови де основне завдання – навчити учнів висловлювати свої думки та почуття, допомогти опанувати вимовні правописні норми, доцільно використовувати дитячий фольклор.

Наприклад: для опрацювання вимови приголосних варто проводити гру «Зайчик». Діти обирають зайчика – ось вам і театральна роль. Він стає в середині, всі інші йдуть по колу і співають. Наприкінці пісні зайчик на своє місце обирає іншого.

Зайчику, зайчику,

Мій братику,
Не ходи, не топчи
Городчику!
Не ходи, не топчи
Рутки-м'ятки,
Бо моя рутка
Як баламутка
Бо моя матка
Як паніматка.
Зайчикок, зайчикок
Ніжною ніжку
Прибиває
Якби-то нібито,
Ніженьку прибито.
З калинового луку
Вибирай пару другу!

Щоб опрацювати тверду вимову звука [р], можна скористатися грою «Топтати ряст». На опрацювання шиплячих, свистячих приголосних доцільно використовувати ігри «Довга лоза», «Жучок». Вивчаючи чергування звуків [д], [т], [з], [с], [дж], [ж], [ч], [ш] у дієсловах першої особи однини можна запропонувати дітям народну гру «Грушка».

Під час опанування грамоти уроки рекомендую проводити у формі театральної гри. На урок приходять Козуня Швидкомовлюня, яка організовує конкурс скоромовок, бабуся Загадуся із незвичайним мішечком віршованих загадок або дід Алфавіт.

Завдання вчителя – не лише навчати, а й забезпечити учням емоційне задоволення, радість від отриманих знань і самого процесу їх засвоєння. В реалізації цього завдання особлива роль відводиться ігровій діяльності, а також інсценізації, драматизації, імпровізації. Їх можна використовувати не тільки на

уроках читання і української мови, а й на уроках образотворчого мистецтва, трудового навчання, математики, природознавства.

Дитяча творчість завжди емоційно забарвлена, звернена до почуттів. Одним з наймогутніших джерел творчого натхнення дитини є природа.

Організація дитячої творчості на теми природи має бути зорієнтована на зміцнення емоційно-духовного зв'язку учнів з довкіллям.

Саме творчість вчить школярів зупиняти зацікавлений погляд на найпростіших виявах виразності у природі. Саме творчість допомагає любити природу всім серцем, перейматися її болем і захищати від наруги невігласа.

Варто використовувати такі прийоми організації словесної творчості на теми природи, які активізують емоційно-образне мислення учнями чуттєвих вражень, підсилюють естетичну реакцію на об'єкти навколишнього, вдало екологізують дитячий світогляд. Це, зокрема, своєрідні творчі етюди.

Вивчаючи предмети живої і неживої природи, слід знаходити образ, асоціацію, в основі яких лежить чуттєвий досвід.

Вгадай колір слова.

Ніч – чорна, фіолетова, блискуча, діамантово-синя.

Ромашка – біла, біло-жовта, сонячно-снігова.

Літо – червоне, яскраве, різнобарвне.

Відшукай цікаві слова.

Гострі – ялина, бурулька, чагарник, носоріг.

Круглі – сонце, яблуко, медуза, місяць.

Добери гарне слово.

Світанок – ніжна квітка

Сніг – цукровий, білий метелик.

Річка – мокра стежка, синя стрічка.

На що схоже.

Сніжинка – квіточка, зірка, балерина.

Веселка – рушничок, місточок.

Іній на гілці – замерзлі слізки, срібні голки.

Такі вправи пробуджують уяву і поступово наближують до оперування метафорою.

Надзвичайно плідними у виховному значенні можуть стати спроби дітей ідентифікувати себе з доквіллям. Можна пропонувати учням створювати своєрідні монологи природи із застосуванням театральних засобів, акцентуючи увагу на тих об'єктах, що мають тривожний екологічний статус. У процесі такої роботи дитина намагається втілитись в образ інших земних істот чи в об'єкти неживої природи.

Наведу фрагмент одного з уроків мислення серед природи.

Тема: «Осінній балет».

- Діти, погляньте у вікно. Що ви там бачите? (Могутні крони дерев позолотила осінь. Але вони стоять похмурі та сумні, їм важко попрощатись зі своїми листочками, які від легенького подиху вітру плавно опадають на землю)

Декламування вірша К.Перелісної «Осінь»

Листячко дубове, листячко кленове

Жовте і спадає тихо із гілок.

Вітер позіхає, в купу їх згортає

Попід білу хату та на моріжок...

- З чим можна порівняти осінні листочки? Доберіть дієслова для змалювання руху листочків у повітрі. (Можливі варіанти: летять, кружляють, танцюють, пурхають, крутяться, спускаються, падають тощо).

Отримайте насолоду від своєрідного осіннього балету. Листочки, наче маленькі балерини, легко кружляють в осінньому парку.

Спробуємо повторити їхні рухи і створимо пластичний етюд «Вальс осінніх листочків».

- Спіймати листочок, покласти на долоню, розглянути його і продовжити речення: «Цей листочок схожий на ...»

- Простежити за тихим, повільним рухом листочка і спробувати створити свою казочку «Про що розповів осінній листочок?» Або спробувати створити картину «Осінній хоровод берізок».

Активне використання персоніфікацій породжує почуття глибокого співпереживання й умовне злиття з природою. Під час таких театральних діалогів дитина вчиться зіставляти життєві потреби людини і природи.

Щоб навчити дітей шанувати життя у природі, можна готувати на уроках такі театральні вистави: «Пташиний театр біля мікрофону», «Жива абетка», «Рослини розмовляють», «Акваріум» та ін.

Часто використовую на уроках пластичні імпровізації; умова для акторів: лише рухами, мімікою передати поведінку тварини у конкретній ситуації.

Варіанти завдань: синичка у вікні, ластівка біля гнізда, чапля на озері, жабка на болоті, ведмідь на пасіці.

Глядачі вгадують тварину, розповідають про неї віршик, прислів'я чи прикмету.

Конкурс «Ображена тварина».

Умова конкурсу: якомога виразніше прочитати запропонований текст, намагаючись яскраво передати відчай, образу, невдоволення тварини. З варіантами тексту дітей варто ознайомити заздалегідь.

Вивчення природи за допомогою театральних засобів сприяє розвитку спостережливості, формуванню вміння цінувати народні, фольклорні традиції.

Уроки трудового навчання та образотворчого мистецтва – це невичерпні можливості загального розвитку учнів. Як зазначив В.Сухомлинський, «через казку, фантазію, гру, через неповторну дитячу творчість, вірний шлях до серця дитини». Саме на цих уроках широко використовую інсценізації, драматизації, імпровізації. На уроці образотворчого мистецтва при вивченні тем «Світ комах» у 2 класі інсценуємо казку «Муха-Цокотуха»; інсценуємо фрагменти казок при вивченні тем «В гостях у казкового персонажа», «Україночка Оленка», «Люблять добру казку люди».

Під час підготовки до виконання композиції «Колядники», готуємо невеличку виставу «Різдвяна казка», з якою виступаємо перед малюками, ходимо вулицями міста, вітаючи всіх зі святами.

Художня та трудова діяльність на основі народних традицій і звичаїв за формою та сутністю суміжна із художньо-ігровою. Доцільно використовувати трудові традиції та звичаї в ігровій формі на уроці на етапі узагальнення і систематизації, а також у позаурочний час.

А як бути з таким серйозним предметом як математика? Чи доречні тут засоби театрального мистецтва?

Неодмінною частиною математичних знань є різноманітні вправи, завдання та інтелектуальні ігри, бо саме вони привчають дітей до пошукової діяльності, розвивають зосередженість, стійкість інтелектуальних процесів, скеровують у бажане русло основні розумові операції: аналіз, синтез, узагальнення, абстрагування.

Використовуючи тексти народних казок, можна складати казки математичного змісту. Адже казка – не просто оповідка. Це цілий світ, в якому дитина живе, змагається, протиставляє злу свою добру волю. Перше ознайомлення з новою казкою – велика подія в житті учнів. Їхні симпатії завжди на боці позитивних героїв. Доцільно використовувати казки з циклічними ситуаціями: «Ріпка», «Коза-дереза», «Рукавичка», «Колобок», «Пан Коцький». Завдяки фольклорному матеріалу, що подається засобами театральної педагогіки, коли клас перетворюється на сцену, де вчитель та учні – актори, сухий, важкий, на перший погляд, матеріал з математики враз стає цікавим, захоплюючим і зрозумілим. Учні «грають роль» або допомагають глядачам, а граючи, закріплюють, удосконалюють і доводять до рівня автоматизованих навичок математичні знання. Оволодіти математикою – означає навчитися розв'язувати не лише стандартні задачі, а й такі, що потребують оригінального підходу, творчих пошуків. Учні початкової школи цікавіше здобувати математичні знання через ігрові вправи, засновані на театральних засобах: лічилках, віршованих загадках тощо. Їх учні розв'язують спочатку разом, а потім – самостійно.

У роботі з нестандартними завданнями домінує пізнавальна гра. Працюючи разом з дітьми, учитель допомагає їм не лише розширювати і

збагачувати знання. А й удосконалювати пізнавальні дії, помічати незвичайне в очевидному. Не обов'язково, щоб учень розв'язав додаткову задачу самостійно. Важливо, що він замислиться над нею, спробує її розв'язати. Не варто обмежувати дітей у виборі способів виконання дій, не слід підказувати хід розв'язання, бо у творчій роботі головним є не кінцевий результат, а сам процес.

Театралізовані ігри-подорожі у давнину час від часу повторюються, але дітям не набридають.

Вивчаючи тему «Розряди» учні здійснили екскурс у давнину і здобули наступну інформацію.

Наша система називається десятковою, бо ґрунтується на використанні 10 цифр. Рахунок ведеться розрядами. Кожен вищий розряд містить 10 одиниць нижчого розряду. Так у сотні – 10 десятків, а у тисячі – 10 сотень. А ось наші предки рахували й іншими способами. Пам'ятаєте із казок дивовижне слово «тридев'ять», не 30, не три десятки, а тричі по дев'ять. Тож тепер ви розумієте рядки з казки Лесі Українки:

В тридев'ятім славнім царстві,
Де колись був цар Горох,
Є тепер на господарстві
Мудрий пан, вельможний Ох.

Помножте 3 на 9. Поясніть маленькому братикові чи сестричці, що тридев'яте царство – це 27-ме царство.

Наші предки мали випробувати досвідом та часом систему математичних знань. А в її основі лежала практична потреба щоденного розрахунку у власному господарстві.

Отже, фольклор має велике значення у набутті математичних знань. А засоби театрального мистецтва не лише допомагають у засвоєнні математичних понять, а й сприяють розвитку творчих здібностей учнів початкових класів.

Говорячи про важливу роль театрального мистецтва на уроках в початковій школі, не можна не згадати про використання арт-педагогіки.

Арт-педагогіка – це особливий напрям у педагогіці, де виховання, навчання, розвиток особистості, її корекція здійснюється засобами мистецтва.

Вона має спільну мету із загальною педагогікою: допомогти дитині навчитися розуміти себе і жити у взаєморозумінні з іншими людьми, пізнавати навколишній світ за законами краси і моралі.

Арт-педагогіка передбачає, передусім, роботу із здоровою особистістю, шляхом реалізації живого конструктивного союзу дитини та дорослого у мистецькому творі з метою реалізації освітніх завдань. І на мою думку, арт-педагогіка тісно пов'язана із темою моєї роботи. Тому вважаю доцільним поєднання засобів театральної педагогіки і арт-педагогіки у своїй діяльності для розвитку творчих здібностей учнів.

Таким чином, театралізована діяльність дозволяє кожній дитині проявити власну активність, повністю розкрити емоційні можливості, розгальмувати рухи, підвищити самооцінку, покращити пам'ять, збагатити словниковий запас, тобто виховати інтелектуально та духовно розвинену особистість. Але це можливо лише за тієї умови, якщо звертатись до театралізації систематично, не лише в позаурочний час, а також безпосередньо під час навчального процесу. Адже «театралізації» - це та сама гра, через яку дитина має змогу пізнавати світ, «приміряючи» на себе різні речі.

Якість знань під час використання театралізації значно зростає, якщо порівняти її з якістю знань у класі, де використовувалася традиційна методика подачі матеріалу.

Театральна педагогіка допомагає зупинитися на потребах учня, пристосувати методики до навчальних можливостей дитини, стимулювати розвиток і саморозвиток школяра, дбає про емоційне благополуччя, зосереджує увагу на навчальному діалозі, співпраці, співтворчості між учителем і учнями.

Таким чином, можна напевно сказати, що театральна педагогіка сприяє особистісно-орієнтованому навчанню молодших школярів.

Література

1. Антонюк В.Г. Постановка голосу: Навч. посібник. – К.:Українська ідея, 2000
2. Артемова Л.В. Театралізовані ігри дошкільників. – М.:Просвещение. – с.28-31.
3. Бурова А. Гра у театр//Дошкільне виховання. – 1999. - №5. – с.20-22.
4. Буркун М. Театралізована діяльність дітей //Дошкільне виховання. – 1998.- №5. – с.12-15.
5. Ворожейкіна О.М. Театр для малюків (початкова школа). – Х.: видавнича група «Основа», 2010. – 207с.
6. Карпов И.В. Уроки сцен. движения. – М., 1972.
7. Сорокина Н.Ф. Играем в кукольный театр: Программа «Театр – творчество – дети». – М.:АРТИ, 2004.
8. Станіславський К.С. Робота актора над собою. – К.:Мистецтво, 1953.
9. Сухомлинський В.А. Серце отдаю детям. – К.: Радянська школа, 1971.
10. Матеріали міжнародної Інтернет-конференції «Нові виміри сучасного світу»: Т.2. – Мелітополь, 2005. – с.93-94.